

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.669/2024/19.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Varga Eszter, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2025. február 18.
Az ügy tárgya: költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): I. rendű

Első fok: Szolnoki Törvényszék, 3.B.1087/2019/147., ítélet,
tárgyalás, 2022. október 20.

Másodfok: Szegedi Ítéltábla, Bf.II.545/2023/9., ítélet,
nyilvános ülés, 2023. november 2.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati

indítványt elbírálva a Szolnoki Törvényszék 3.B.1087/2019/147. számú és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.545/2023/9. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Szolnoki Törvényszék a 2022. október 20-án kihirdetett 3.B.1087/2019/147. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 1. és 4. fordulat, (5) bekezdés b) pont 1. és 2. fordulat]. Ezért őt halmazati büntetésül 6 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. november 2. napján jogerős Bf.II.545/2023/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Az I. rendű terhelt terhére megállapított 2 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás bűntettét a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. és 4. fordulat, (5) bekezdés b) pont szerint minősítette. A vele szemben halmazati büntetésül kiszabott szabadságvesztést 4 évre enyhítette. Megállapította, hogy az I. rendű terhelt a szabadságvesztésből legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

II.

[3] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára, valamint a b) pont ba) alpontjára hivatkozva elsődlegesen a támadott határozat hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése, másodlagosan annak megváltoztatása és a kiszabott büntetés enyhítése érdekében.

[4] Indokai szerint őt a Nyíregyházi Törvényszék 7.B.906/2015/275. számú, illetve a Debreceni Ítéltábla Bf.I.94/2022/44. számú ítéletével bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás bűntette miatt 3 év börtön fozozatú szabadságvesztésre ítélte. A Szolnoki Törvényszék a 3.B.1087/2019/147. számú, illetve a Szegedi Ítéltábla Bf.545/2023/9. számú ítéletével

felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntette miatt 4 év börtön fokozatú szabadságvesztésre ítélte. Elsőként azonban a Kecskeméti Törvényszék az 5.B.416/2016/5. számú, 2016. szeptember 16. napján jogerős ítéletével bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntette miatt 5 év börtönbüntetésre ítélte.

[5] A fenti három ítéletben elbírált cselekményei természetes egységet alkotnak egymással, ezért a Nyíregyházi és a Szolnoki Törvényszék hivatkozott ítéletében szereplő cselekményeit a Kecskeméti Törvényszék jogerős ítélete már elbíráltta.

[6] Kifejtette továbbá, hogy jelen ügyben törvénysértően minősítette a cselekményét a bíróság. Nem lehetett volna megállapítani a terhére az üzletszerű elkövetést figyelemmel arra, hogy 2 rendbelinek minősített cselekmény elkövetésével nem törekedhetett rendszeres haszonszerzésre. Így szerinte cselekményének helyes minősítése a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette lenne.

[7] A Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerinti üzletszerűség fogalmának meghatározása szerint bűncselekmények elkövetéséről van szó, miközben az elsőfokú ítélet szerint egyetlen bűncselekményt követett csak el. Emellett pedig büntetlen előéletű volt a cselekmények elkövetésekor, rendezett családi és személyi körülményekkel rendelkezett.

[8] Sérelmezte, hogy a bíróság elsősorban közvetett bizonyítékokra alapította a ténymegállapításait.

[9] A Legfőbb Ügyészség BF.737/2024/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt törvényben kizártnak tartotta.

[10] Indokai szerint az indítványban hivatkozott res iudicata nem támadható felülvizsgálati indítvánnyal, az ellen perújításnak van helye.

[11] Mindezek alapján a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

III.

[12] Az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[13] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szembeni jogi – és nem pedig ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[14] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható. A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy a jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[15] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerinti felülvizsgálati ok, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályainak megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[16] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor az I. rendű terhelt cselekményét 2 rendbeli felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. és 4. fordulat, (5) bekezdés b) pont] minősítette.

[17] A Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontja szerint, aki a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, a valós tény elhallgatja, és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, költségvetési csalást követ el.

[18] Az indítványozó nem vitatta az elkövetési magatartást és a költségvetési csalás megvalósulását, kizárólag az üzletszerűség megállapíthatóságát kifogásolta.

[19] A Kúria az üzletszerűséget mint minősítő körülményt érintő kifogás kapcsán a következőkre mutat rá.

[20] Az üzletszerűség [Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pont] megállapításának feltétele tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, míg az alanyi oldalon az ennek révén rendszeres haszonszerzésre törekvés.

[21] Rendszeres a haszonszerzésre törekvés, ha az elkövető az ugyanolyan, vagy hasonló jellegű bűncselekmények véghezvitelét jövedelemszerző forrásnak tekinti. Ebből a szempontból annak van jelentősége, hogy a cselekmények elszigeteltek, alkalmoszerűek-e vagy azokat a rendszeres haszonra törekvés – mint életmód – összekapcsolja-e (BH 2005.88.).

[22] Az üzletszerűség kapcsán – a folytatólagosságtól eltérően – nem a rövid időközönkénti elkövetésnek, hanem a rendszerességnek van jelentősége, így az ismétlődésig eltelt idő hossza önmagában véve közömbös (BH 2011.160.). Következésképpen elsődlegesen a cselekmények ismétlődésének, és nem az időköznek van szerepe e minősítő körülmény esetében.

[23] A költségvetési csalás tényállása ún. összefoglalt bűncselekmény, olyan törvényi egység, amely akár egymással össze nem függő cselekményeket olvaszt egyetlen bűncselekmény tényállásába. Ennélfogva nem kizárt a bűncselekmény-egységként értékelése az egyébként térben és időben is elkülönülten végrehajtott cselekményeknek. Az ilyen önmagukban is bűncselekmény megállapítását eredményező részcselekmények alapját képezhetik a több ugyanolyan bűncselekmény megállapításának az üzletszerű elkövetés formájában.

[24] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a költségvetési csalás bűncselekménye vonatkozásában az üzletszerűség megállapításának nem akadálya az, hogy a bűncselekmény törvényi tényállásán belül értékelésre kerülő különböző elkövetési magatartások törvényi egységet alkotnak (BH 2015.59.II.).

[25] Az irányadó tényállás alapján az I. rendű terhelt nem alkalmoszerűen, hanem ismétlődő és rendszeres haszonszerzésre törekvő akaratelhatározás alapján 2011. évtől 2013. szeptember 30-ig követte el a tényállásban leírt cselekményeket, mellyel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okozott.

[26] Ekként a rendszeres haszonszerzés, illetve az arra való törekvés megvalósult, hiszen a cselekményével okozott vagyoni hátrány az I. rendű terhelt oldalán jogtalan haszonként jelentkezett.

[27] Mindezek alapján törvényesen minősítette az eljáró bíróság az I. rendű terhelt cselekményeit üzletszerűen elkövetettnek.

[28] A Kúria megjegyzi, hogy a Btk. 396. § (5) bekezdés b) pontja szerint minősül a költségvetési csalás, ha a különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntettét bünszövetségben vagy üzletszerűen követik el.

[29] A jogerős ítélet szerint az eljáró bíróság az I. rendű terhelt terhére az üzletszerűség mellett a bünszövetséget is megállapította mint minősítő körülményt {Szolnoki Törvényszék 3.B.1087/2019/147. számú ítélet [135] bekezdés}, {Szegedi Ítéltábla Bf.II.545/2023/9. számú ítélet [44] bekezdés}.

[30] Ugyanakkor a felülvizsgálati indítvány a bünszövetség megállapítását nem támadta.

[31] Tehát már önmagában a bünszövetség mint minősítő körülmény megalapozza a költségvetési csalás súlyosabban büntetendő minősített esetének a megállapítását [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont 3. és 4. fordulat, (5) bekezdés b) pont].

[32] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[33] A törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályának megsértése tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[34] Ennek feltételei az alábbiak:

- a jogerős ítéletben a cselekmény minősítése törvénysértő, vagy más anyagi jogszabálysértésre került sor,
- a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés is törvénysértő és
- a két említett körülmény között oksági összefüggés van, azaz a törvénysértő büntetés a törvénysértő minősítés és/vagy az anyagi jogszabálysértés következménye.

[35] Jelen ügyben azonban ilyenről nincsen szó.

[36] A törvény a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző és az (5) bekezdés b) pontja alapján minősülő költségvetési csalás büntette miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetés kiszabását teszi lehetővé.

[37] A Btk. 81. § (2) bekezdés szerint a bűnhalmazatban lévő bűncselekményekre megállapított büntetési nemek, illetve büntetési tételek közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni. A Btk. 81. § (3) bekezdése értelmében a büntetési tétel felső határa a legmagasabb büntetési tétel felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát.

[38] Az I. rendű terhelt által elkövetett 2 rendbeli költségvetési csalás büntette azonosan minősül, így a halmazati szabályokra figyelemmel vele szemben kiszabható halmazati büntetés felső határa 15 év, a középérték pedig 10 év.

[39] Következésképpen az I. rendű terhelttel szemben kiszabott 4 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztés – miként a 6 év közügyektől eltiltás mellékbüntetés – alkalmazása nem törvénysértő. Ellenkezőleg, a másodfokú bíróság az enyhítő szakasz alkalmazásával [Btk. 82. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont] a büntetési tétel alsó határát el nem érő – 4 év – mértékű szabadságvesztést szabott ki vele szemben.

[40] Az indítvány sérelmezte a Be. 4. § (3) bekezdésének megsértését, miszerint az I. rendű terhelt cselekményét már jogerősen elbírálták. E körben a Kúria a következőkre mutat rá.

[41] A Be. 4. § (3) bekezdése szerint büntetőeljárás nem indítható, illetve a megindult büntetőeljárást meg kell szüntetni, ha az elkövető cselekményét már jogerősen elbírálták, kivéve a rendkívüli jogorvoslati eljárások és egyes különleges eljárások esetét. A Be. a ne bis in idem elvét alapul véve, a res iudicata esetére rendelkezik, annak két következményét nevesítve.

[42] Ugyanakkor a terhelttel szemben ugyanazon cselekmény miatt több jogerős ügydöntő határozat hozatala a felülvizsgálatot eredményező eljárási szabálysértéseknek a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt kimerítő felsorolásában nem szerepel, ezért amiatt a felülvizsgálat törvényben kizárt.

[43] A kétszeres elítélés, megvalósulása esetén a Be. 637. § (1) bekezdés b) pontja szerinti perújítási ok.

[44] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[45] Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható.

[46] Ezzel szemben az I. rendű terhelt a tényállás megalapozottságát vitatta, amikor kifogásolta, hogy a bíróság túlnyomórészt közvetett bizonyítékokra alapította a ténymegállapításait. Erre azonban a felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség.

[47] Ekként a Kúria – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése értelmében hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

[48] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[49] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2025. február 18.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Eszter s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bírósági ügyintéző